

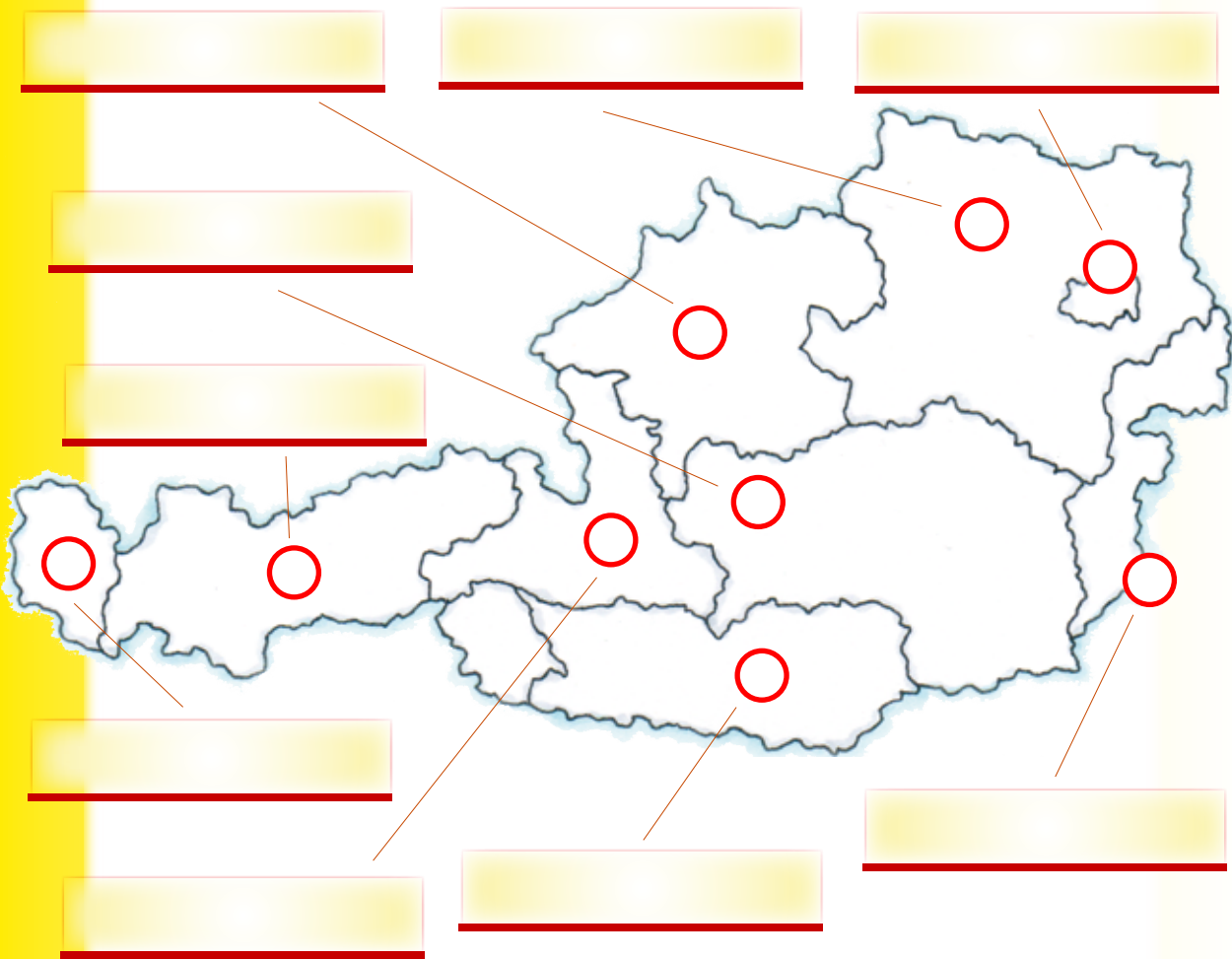
moj novi minimulti

100. rođendan Austrije!

Savezne zemlje

Imenovati savezne zemlje

1) Gradišće

2) Koruška

3) Dolnja Austrija

4) Gornja Austrija

5) Solnograd

6) Štajersko

7) Tirol

8) Vorarlberg

9) Beč

Grb

Ki grb sliši koj saveznoj zemlji? Piši imena pod sliku!

Republika Austrija je 100 ljet stara

Slijedi slove i najt češ pravu rič!

Napiši slove u ormarić!

1
A U S T R I J A
O U I T R Č J R
P P M I A
D E U O K I A I A
E N B D L K
R A E E S A
K R C J A R
P D E K
N I

2
D E U O K I A I A
E N B D L K
R A E E S A
K R C J A R
P D E K
N I

3
R A E E S A
K R C J A R
P D E K
N I

4
K R C J A R
P D E K
N I

5
P D E K
N I

6
N I

Kupi si riči!

Načinji si kartice ovimi riči!

ugovor, odibrati, neutralan, vladati, neutralnost,
potpisati, demokratski, proglasiti, boj,
slobodan, samostalan, ministar

Ovako ide:

Vrži kartice na stol. Načini si tri vrićice iz papira u črjenoj, plavoj i zelenoj farbi. Predstavi si, da ideš kupovati. Ako misliš, da je rič **glagol**, stavi ju **u črjenu vrićicu**, ako misliš, da je **imenica**, vrži ju **u plavu vrićicu**, a ako misliš, da je **pridjev**, daj rič **u zelenu vrićicu**.

Ako si gotov/-a, pokaži učiteljici/učitelju tvoje vrićice.
Ona/On će ti javiti, je li si pravilno kupio/-la riči!

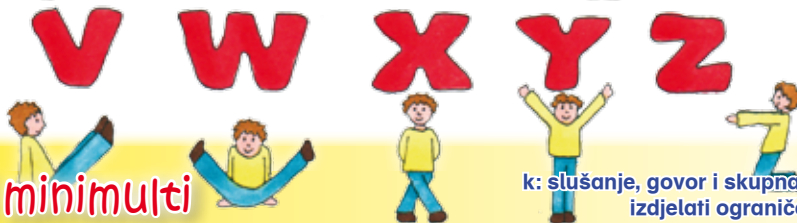
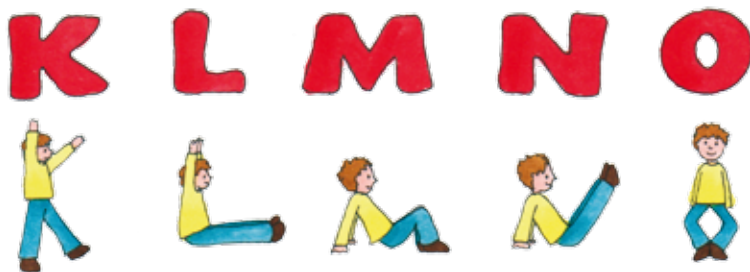
minimulti novi moj

Gimnastika slovami

Predstavi slijedeće riči svojim tijelom! Tabela sa slovami će ti pomoći!

Druga dica neka ganjaju!

boj, Austrija, republika, Europa, ugovor, euro, granica, mir

Škola danas i prije

Premišljavaj! Kako je bilo prije? Napiši rečenice!

Fraze odzdo! ćedu ti pomoći!

Danas pišemo u pisanku.

Prije _____.

Danas dostanu dica vlašće knjige.

Prije _____.

Danas je oko 25 školarov u razredu.

Prije _____.

Danas sidi svaka školarica odnosno svaki školar na stolcu.

Prije _____.

Danas, ako dite ne pazi, učiteljica/učitelj opomene dite.

Prije _____.

Danas vozi školski bus dicu u školu.

Prije _____.

Danas dica već ne moraju djelati po školi.

Prije _____.

Danas učiteljica/učitelj hasnuje različne didaktične metode.

Prije _____.

/ su dica išla piše u školu / je bilo frontalno podučavanje /

/ se je pisalo na mali tablica kredom / su sidili/-le na tvrdi klupa /

/ su morala djelati na primjer u seljačtvu ili u domaćinstvu / su knjige dalje dali /

/ se je moralo postaviti u kut/je bilo već od 50 školarov u razredu /

Jedna rič preveć!

U svakoj rečenici je jedna rič preveć. Prekriži ju!

- 1) Sebastian Kurz je kancelar **direktor** Austrije.
- 2) Alexander Van der Bellen je predsjednik **Europe** Austrije.
- 3) U monarhiji su vladali **monarhija** kralji i **cesari**.
- 4) U demokraciji vladaju **predsjednik**, **kancelar**, **oslica** i **ministari**.
- 5) U demokraciji odibiraju ljudi svoju **vladu** **kralja**.
- 6) Republika Austrija **razdili** **svečuje** svoj 100. rođendan.
- 7) U Austriji plaćamo **eurom** **akcijom**.
- 8) **Republika Austrija** **Carstvo** se je proglasila 1918. ljeta.
- 9) 1939. ljeta je počeo Drugi **indijanski** **svitski** boj.
- 10) Po boju je Austrija opet nastala je **samostalna**.
- 11) 26. **augusta** **oktobra** 1955. se je odlučilo da je Austrija na sve vijeke neutralna.

Napiši prvu slovu folišne riči svenek u jedan ormarić!
Ovako ćeš doći do rješenja!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Živimo u demokraciji!

Riči na rubu strani čedu ti pomoći razumiti tekst.

**Diskutirajte u razredu: Zač/Zašto je demokracija tako važna?
Kako se more demokracija obdržati odnosno kako opet izgubiti?**

Austrija svečuje 100 ljet postojanja republike. Ovih 100 ljet je bilo označeno boji i mirom. Republika Austrija se je utemeljila **1918. ljeta** kao demokratska država. U artiklu 1 ustavnoga prava stoji, da je Austrija demokratska republika, u koj izlazi pravo od naroda. Demokratsko vrime u Austriji je ali prestalo, kad su se političke stranke sve već odvojile. **1933. ljeta** se je razvezao parlamenat i demokratski ustav je bio bez moći. Druge političke stranke su bile prepovidane a čuda demokratskih elementov, kao na primjer sloboda mišljenja, je s vrimenom prestalo valjati. Tako je došlo **1934. ljeta** do boja med ljudi. Ljudem nij išlo dobro u našoj državi. Nisu dostali djela i tako su se počeli priključivati Adolfu Hitleru, ki je ljudem obećao djelo. Vrijeda je Austrija bila u diktaturi Adolfa Hitlera i s njim je počeo Drugi svitski boj. **1945. ljeta** je bio konac boja i u Austriji se je opet utemeljila Republika Austrija. Republika Austrija se je ada po drugi put stvorila na temelju demokratskih principov.

Zadnjih 100 ljet je pokazalo, da je **demokracija važan prinzip** za održavanje mira. Nije od sebe razumljivo, da ljudi u jednoj državi imaju pravo za suodlučivanje. U čuda drugih zemalj na ovom svitu ljudi ne živu u demokraciji i nimaju prava za suodlučivanje, ne smu izraziti svoje mišljenje, ne smu odibirati, ne smu demonstrirati itd. Diozimanje gradjanov je temelj demokracije. Samo ako smi svaki gradjan/svaka gradjanka jedne države aktivno sudjelivati u političkom žitku, se more održati mir. Konflikti se ne moru riješiti pomoću sile, nego pomoću razgovorov. **Ku dimenziju zna sila imati, su nam pokazali boji!**

ustavno pravo = Verfassungsrecht, sloboda mišljenja = Meinungsfreiheit, utemeljiti = gründen, pravo za suodlučivanje = Mitspracherecht, sila = Gewalt

k: čitanje i djelovanje s teksti
čitati i razumiti čitane tekste,
ki odgovaraju starosti

Računati u brojevnom prostoru 100

1918. ljeta se je osnovala Republika Austrija.

$$\begin{array}{r} 10 \\ + 90 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 30 \\ + 70 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 50 \\ + 50 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 20 \\ + \quad \_ \\ \hline 100 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 60 \\ + \quad \_ \\ \hline 100 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 80 \\ + \quad \_ \\ \hline 100 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \quad \_ \\ + 30 \\ \hline 100 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \quad \_ \\ + 10 \\ \hline 100 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \quad \_ \\ + 60 \\ \hline 100 \end{array}$$

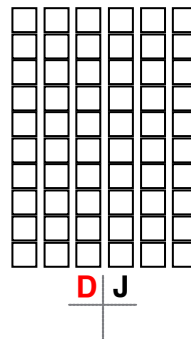
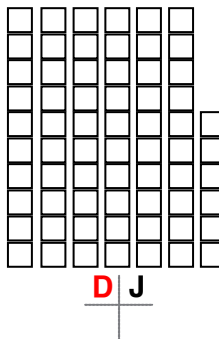
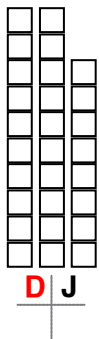
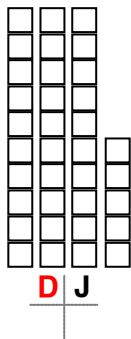

Ponavljamo

Ki broji falu?

1				5			8		10
	12	13				17			
21			24			27			30
	32			35			38		40
			44		46			49	
51		53				57			
	62			65				69	70
		73			76				
	82		84				88		
91	92			95					100

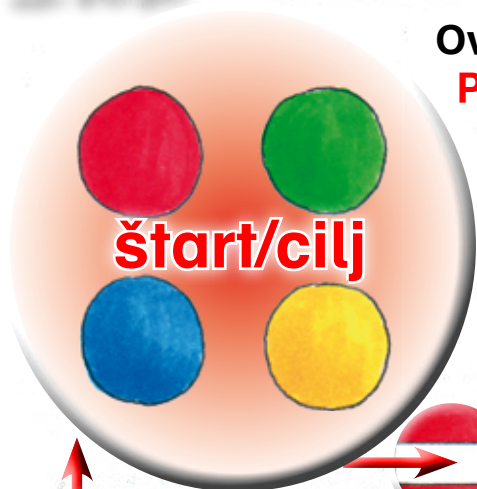
Pofarbaj desetke ● i jedinice ● !

Napiši broje: 5D 3J = 53   4D 8J =   8D 6J =   1D 4J =
 6J 4D =   9J 3D =   2D 7J =   6D 7J =

k: operiranje
 strukturirati broje i orijentirati se
 u brojevnom prostoru 100

Ovako se igra:

Preskoči toliko poljev, koliko kocka pokažu na polje, kade stoji pitanje, moraš odgovoriti.

Ako je odgovor točan, skoči na označeno polje.

Ako je odgovor netočan, moraš ostati na polju.

Dobitnik je ta, ki/koji je najprvo u cilju.

Kako se zove
tvoja domovina?

Austrija

Ča/Što je
Austrija danas?

Demokracija

ke. Ako dojdeš
oriti.
no polje.
na polju.

Kako se zovu
naši pinezi/
naša valuta?

Euro

Ča/Što je bila
Austrija
pred 100 ljet?

Monarhija

Kako se je zvala
valuta prije?

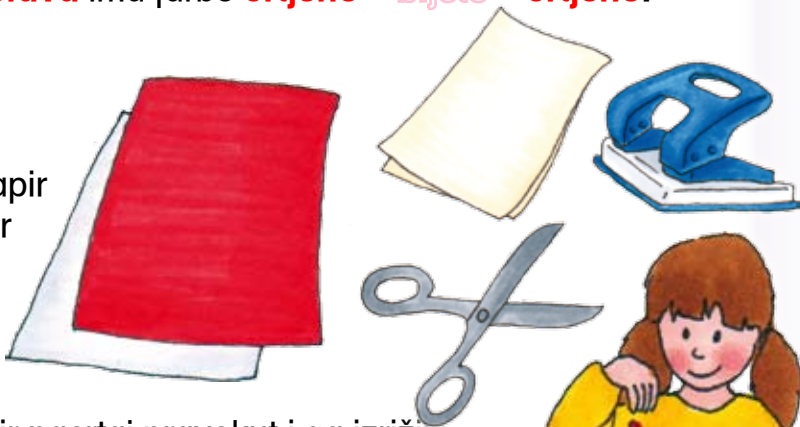
Šiling

Moja posebna zastava

Austrijska zastava ima farbe **črjeno – bijelo – črjeno**.

Ti trebaš:

bijel i črljen papir
bušač za papir
foliju
škare

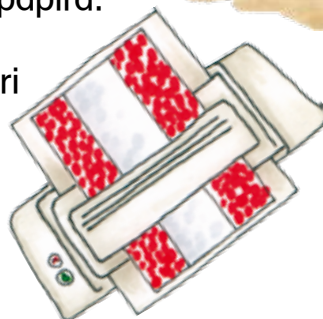
Djelaj ovako:

Na črljeni papir nacrtaj pravokut i ga izriži.
Sada imaš okvir.
Stavi ov okvir na foliju.

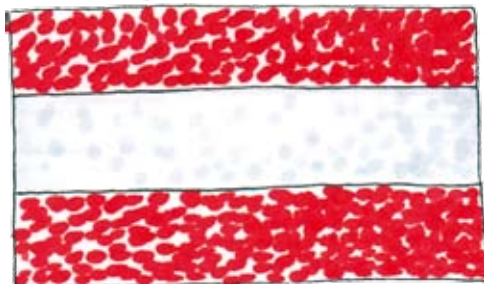
Potom zami nanovič črljeni papir u ruke
i bušačem za papir izbodi konfetije.
Potom izbodi konfetije i iz bijeloga papira.

Sada zami črjljene konfetije i je raširi
u gornjoj trećini okvira.
Bijele konfetije stavi u sredinu
(u drugu trećinu papira).

Na kraju raširi opet
črjljene konfetije
po zdonjoj trećini okvira.
Sada moreš tvoju zastavu
folirati i obisiti na oblok.

Gotova je tvoja zastava.

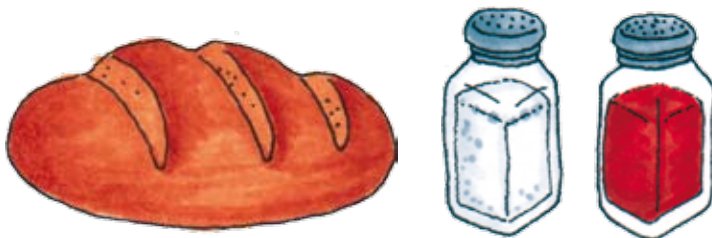

Recept

Napraviti domaći namaz

Ovo trebaš:

kruh
sir (Topfen)
česna
soli
črlljene paprike (prah)

Ovako ide:

Metni 250g sira u posudu.

Poriži 2 palce česna
na male kocke i dodaj je u lonac.

Posoli sve malo.

Dodaj žličicu paprike
u posudu i pomišaj
sve dobro.

Namaz namaži na kruh
i polipšaj paprikom.

**Dobro
račenje!**

100 ljet Republika Austrija

U okviru tematike „100 ljet Republika Austrija“ su školarice i školarci NSŠ i OŠ Sv. Mihalja izdjelali nekoliko projektova u različni predmeti.

Tri glavne točke su bile:

- Poljodjelski/poljoprivredni/seljački mašini
- „Od simena do kruha“
- djelatni svijt

Poljodjelski/Poljoprivredni/Seljački mašini

Pozvali su dva eksperte/stručnjake, Hannesa i Johannes Lipp, ki imaju veliko gospodarstvo i držu oko 270 kusićev blaga. Johannes (sin) je pokazao dicit 2.k razreda i dicit OŠ, kako se danas djela na polju i kako se pelja seljačtvo, a Hannes (otac) je dao dicit uvid u nekadašnje poljodjelstvo. Pomoću prezentacije i različnoga dugovanja iz seljačtva, pokazali su mladim zainteresiranim razliku u poljodjelstvu prije i danas. Cilj ovoga predavanja je bio, da kroz direktnu prispodobu dicit nastane svisto, da se je način djela zbog modernih mašinov skoro potpuno preminio. Danas već nije potriбно toliko ljudi i djelo već nije tjelovno tako teško kao prije.

Vrhunac ovoga informativnoga posjeta je bio tele „Anton“, koga su ovi dva seljaki dovezli sa sobom i koga su dica smila gladiti.

Na domaćoj stranici i na usluzi „You Tube“ morete pod sljedećom adresom viditi kratak film o posjetu seljakov u školi.

<http://www.nms-stmichael.at/2018/05/14/landwirtschaft-frueher-und-heute-besuch-vom-rinderbaron/>

k: čitanje i djelovanje s teksti i mediji
razlikovati med načinom poljodjelstva
i med potriboćami človika prije i danas

Da svoje znanje još produbu, su školarice i školari 1. razredov NSŠ doma iskali stare slike u vezi s poljodjelstvom i ispitivali pradide i prababe o seljačkom djelu koč prije. Prisposobili su stare slike i suvrime ne stroje/mašine i napravili plakate. Pohod seoskoga poljoprivrednoga muzeja je dao dicit dodatan uvid u način djela u prošlosti.

Nadalje su školarice i školari sudjelivali pri takozvanoj „Schnitzeljagd“ i morali najiti odgovore na pitanja o povijesti naše zemlje u zadnjih 100 ljeti na različni mjesti u muzeju.

k: čitanje i djelovanje s teksti i mediji
razlikovati med načinom poljodjelstva
i med potriboćami človlka prije i danas

minimulti novi moj

„Od simena do kruha...“

„Kruh kao najvažnija hrana človika“ je bilo geslo i motivacija za pečenje vlašćega kruha. Da se dica nauču od čega je kruh, kako važan je i da je prije svaki stan pekao svoj vlašći kruh, su školarice i školari 1.a i 2.a razreda skupa s učiteljicom za vjeronauk posijala pčenicu.

Učiteljica za domaćinstvo je spekla s dicom slastan kruh, koga su jili pri „Zdravoj južini“ u školi. Ostali kruh, odnosno žemlje/krušćice su dica dostala za uspješno sudjelivanje pri „Schnitzeljagd_u“.

„Djelatni svit...“

Školarice i školari 3. razredov su prisposobili život i djelovanje u selu prije i danas. Rešerširali su u internetu i ispitivali stare ljude, npr. babe/dide i prababe/pradide i mlade ljude o potreboća človljka.

To je bilo:

- stanovanje
- opskrba
- izobrazba
- odmaranje
- promet

Potom su evaluirali intervjuje i u informatiki prisposobili u tabeli situacije prije i danas. U likovnom odgoju su dodatno dokumentirali situacije u slika. Sve slike i dokumentacija cijeloga projekta su najprvo bile izložene u auli škole. Koncem junija se je ova „putujuća izložba“ kazala u poljoprivrednom muzeju u Sv. Mihalju.

Konačno se je projekt dokumentirao u jednom filmu. Presentacija cijeloga projekta je bila 28. septembra 2018. u poljoprivrednom muzeju u Svetom Mihalju.

k: čitanje i djelovanje s teksti i mediji
razlikovati med načinom poljodjelstva
i med potreboćami človljka prije i danas

minimulti novi moj

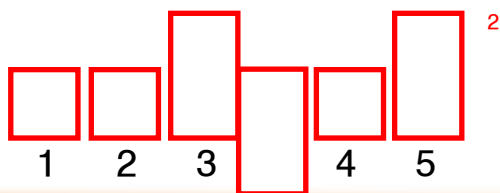

A sada si ti na redu! Dopuni: PRIJE – DANAS

1. Uredjaj, kim se je prije oralo,
se zove _ _ _ _ .
2. Mašin, kim se danas žanje,
se zove _ _ _ _ _ ⁴ _ _ .
3. Kroz mašine se pri poljodjelstvu
ne tribaju već toliki _ _ _ _ _ ³ .
4. Prije je vlikla plug _ _ _ _ _ .
5. Danas se ore velikim _ _ _ _ _ ⁵ _ _ _ _ _ .
6. Prije su se ljudi odmarali doma,
a sada se vozu na _ _ _ _ _ .
7. Prije su ljudi stanovali u seljačkom stanu,
a danas imaju veliki _ _ _ _ _ ¹ .
8. Prije su ljudi išli piše do djela,
a danas je na cesti mnogo _ _ _ _ _ ² .

plug - kombajn - ljudi - krava - traktorom - odmor - stan - prometa

Rješenje:

Prinos Nove vidnje škole Sveti Mihajl

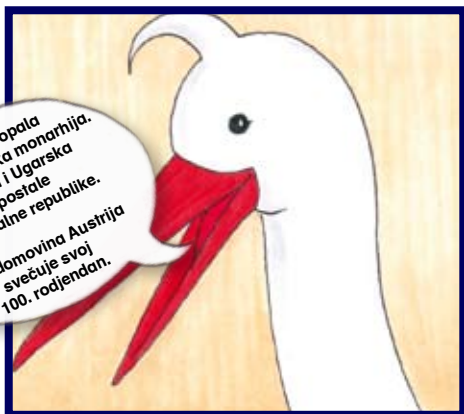
**Prispodobi potreboće človika prije i danas!
Dopuni tabelu!**

mali seljački stan / supermarket / obrazovanje je sve važnije /
velik stan / odmor u naturi / široke asfaltirane ceste i autoputi /
odmor u inozemstvu / vožnja konjskim automobilom /
8 ljet OŠ / mala trgovina

potreboće človika	prije	danas
stanovanje		
opskrba		
izobrazba		
odmaranje		
promet		

Naš mali štrok/Naša mala roda/gola

Kamo na izlet?

Memo dojde iz škole:

„Mama, mama! Danas sam se naučio,
kako se živi u demokraciji.“ Mama ga pita:

„A kako?“ Memo povida: „Učiteljica nam je dala
ziskati, kamo kanimo pojt na izlet. Na ribnjak ili
u lozu. Zdignuli smo ruke. Osmimi (8) smo bili za
lozu, a četirmi (4) za ribnjak.

Zato sad idemo u lozu.“ Mama veli:

„Da, to je prava demokracija!“

Čitaj dalje u drugom izdanju!

Tvoj grb

Nacrtaj svoj austrijski grb!

Kazalo

Savezne zemlje.....	2
Grb.....	3
Republika Austrija je 100 ljet stara.....	4
Kupi si riči!.....	5
Gimnastika slovami.....	6
Škola danas i prije.....	7
Jedna rič prevec!.....	8
Živimo u demokraciji!.....	9
Računati u brojevnom prostoru 100.....	10
Ponavljamo.....	11
Austrija - Igra kockom.....	12
Austrija - Igra kockom.....	13
Moja posebna zastava.....	14
Recept.....	15
DNSŠ: 100 ljet Republika Austrija.....	16
DNSŠ: 100 ljet Republika Austrija.....	17
DNSŠ: Od simena do kruha.....	18
DNSŠ: Djelatni svijet.....	19
DNSŠ: Dopuni: PRIJE – DANAS.....	20
DNSŠ: Dopuni tabelu!.....	21
Naš mali širok/Naša mala roda/gola.....	22
Mali Memo: Kamo na izlet?.....	23
Tvoj grb.....	24

Vlasnik i izdavač / Medieninhaber und Herausgeber: © 2018. HNVŠ
 Narodna visoka škola gradišćanskih Hrvatov - <http://www.vhs-croates.at>
 VHS der burgenländischen Kroaten in 7000 Eisenstadt, Marktstraße 3, Technologiezentrum

Odgovorno uredništvo: Sascha Baumgartner, Sindy Baumgartner, Štefan Bunyai, Adelina Gartner, Margit Hajszan, Yvonne Karall, Bettina Lehrner, Heidi Marlovits, Peter Schweiger, Marlen Varga, Silvia Zsvikovits

Lektorica: Zrinka Kinda, **Koordinatorica:** Karin Vukman-Artner

Ilustracije: Jasmine Gabriel - **Layout i slog:** Štefan Bunyai

Opog minimulti digital: <http://www.bildungserver.com/schulen/minimulti/default.htm>

Poštanski ured ishadjanja: 7000 Željezno, **Tiskara:** Wograndl Druck, 7210 Matrštof

Izjava polag Zakona o mediji: „moj novi minimulti“ je časopis za školare/školariće u Gradišću.

Erklärung gemäß Mediengesetz: „moj novi minimulti“ ist eine Zeitschrift für SchülerInnen im Burgenland, verfasst in kroatischer Sprache. Gefördert vom **Bundeskanzleramt** aus Mitteln der Volksgruppenförderung.

minimulti
digital

